

Hekhsher Kelim

The Laws Of Kashering¹ Utensils

A class by Rabbi Yonatan Y. Halevy

and they are pure. With regard to items that the gentile used for hot food or drink, such as large pots, small kettles [hakumkamusun], and samovars, one purges them with boiling water and immerses them, and they are pure. With regard to items that the gentile used with fire, such as spits and grills, one heats them until white-hot and immerses them, and they are pure.

Bad Flavor

(4 שם

וכולן שנשתמש בהן עד שלא יטביל ושלא יגעיל ושלא ילבן תני חדא אסור ותניא אידך מותר

And with regard to all utensils that one used before immersing and purging and heating them until white-hot, it is taught in one baraita that the food prepared with them is forbidden, and it is taught in another baraita that the food prepared with them is permitted.

ל"ק הא כמאן דאמר נותן טעם לפגם אסור הא כמאן דאמר נותן טעם לפגם מותר

The Gemara explains: This contradiction is not difficult. This ruling, that the food prepared with such utensils is forbidden, is according to the one who says that if a forbidden substance imparts flavor to a permitted food to the detriment of the mixture, the permitted food is forbidden. That ruling, that the food prepared with such utensils is permitted, is according to the one who says that if a forbidden substance imparts flavor to a permitted food to the detriment of the mixture, it remains permitted. Here too, since the flavor of

(1 תורה – במדבר (לא:כא-כד)

כא ויאמר אלעזר הכהן אל-אנשי הצבא, הבאים למלחמה: זאת חקת התורה, אשר-צוה ה' את-משה. **כב** אך את-הנהב, ואת-הכסף; את-הנזשת, את-הברזל, את-הבדיל, ואת-העפרת. **כג** כל-דבר אשר-יבא באש, מעבירו באש וטהר--אך, במי נדה יתחטא; וכל אשר לא-יבא באש, מעבירו במים. **כד** וכבסתם בגדיכם ביום השביעי, וטהרתם; ואחר, תבאו אל-המחנה.

(2 משנה – עבודה זרה (ה:יב)

הלוקח פלי תשמיש מן הגוי, את שדרכו להטביל, יטביל. להגעיל, יגעיל. ללבן באור, ילבן באור. השפוד והאסקלה, מלבנן באור. הספין, שפה והיא טהורה:

General Rule

(3 תלמוד בבלי – עבודה זרה (עה)

ת"ר הלוקח כלי תשמיש מן העובדי כוכבים דברים שלא נשתמש בהן מטבילין והן טהורין דברים שנשתמש בהן ע"י צונן כגון כוסות וקתונות וצלוחיות מדיחן ומטבילין והם טהורין דברים שנשתמש בהן ע"י חמין כגון היורות הקומקמוסון ומחמי חמין מגעילין ומטבילין והן טהורין דברים שנשתמש בהן ע"י האור כגון השפודין והאסכלאות מלבנן ומטבילין והן טהורין

The Sages taught: One who purchases utensils from the gentiles must prepare them for use in the following manner: With regard to items that the gentile did not use, one immerses them, and they are pure. With regard to items that the gentile used for cold food or drink, such as cups and jugs and flasks, one rinses them and immerses them,

¹ From my book *Yehi Shalom* (page 85): In his letter to Rabbi Shmuel Ibn Tibbon the Rambam writes: "The translator should first try to grasp the meaning... and then state the theme with perfect clarity in the other language. This cannot be done without changing... so that the subject be perfectly intelligible in the language into which he translates." Though the proper Hebrew verb is "Lehachshir" – I have resorted to using the more familiar but grammatically erroneous, Ashkenazi English variations of "Kasher" in the chapters of this book.

Torah Law and Rabbinic Fence

(5) תלמוד בבלי – שם

אמר רב חייא בריה דרב הונא לא אסרה תורה אלא
קדירה בת יומא דלאו נותן טעם לפגם הוא

Rav Hiyya, son of Rav Huna, says: The Torah renders forbidden only a pot that was used for cooking that same day by a gentile, as in such a case, it does not impart flavor to food cooked in it to the detriment of the mixture.

מכאן ואילך לישתרי גזירה קדירה שאינה בת יומא
משום קדירה בת יומא

The Gemara asks: If so, from that point onward the pot should be permitted, as on the following day the taste of the non-kosher food imparted by the pot is already to the detriment of the food. The Gemara answers: There is a rabbinic decree that prohibits use of a pot that was not used by a gentile that same day, due to concern that one will use a pot used by a gentile that same day.

non-kosher food imparted by the utensil detracts from the flavor of the food, such food is permitted.

ולמאן דאמר נותן טעם לפגם מותר גיעולי עובדי כוכבים
דאסר רחמנא היכי משכחת לה

The Gemara asks: But according to the one who says that that if a forbidden substance imparts flavor to a permitted food to the detriment of the mixture then the mixture is permitted, with regard to utensils of gentiles that require purging, which the Merciful One renders forbidden until they are purged, how can you find these circumstances when it is actually prohibited to use the utensils until they are purged? Since utensils impart a detrimental flavor to food that is cooked in them, there seems to be no reason not to use utensils of gentiles without purging them.

ה טבילה זו שמתבטילין פלי הסעודה הנלקחין מן הגזיזים, ואחר כך יתרו לאכילה ושתיה--אינה לענן טמאה וטהרה, אלא מדברי סופרים. ורמז לה "פל-דבר אשר-יבא באש" (במדבר לא, כג); ומפי השמועה למדו, שאינו מדבר אלא בטהרתן מידי געולי גזיזים, לא מידי טמאה: שאין לה טמאה שאינה עולה אלא על ידי האש; וכל הטמאים, בטבילה עולין מטמאתן, וטמאת מת, בהזאה וטבילה. ואין שם אש כלל אלא לענן געולי גזיזים. וכינון שפתוב "וטהר" (שם), אמרו חכמים הוסף לו טהרה אחר עבירתו באש להתירו מגעולי גזיזים.

ו ולא חיבו בטבילה זו, אלא פלי מתכות שלסעודה הנלקחין מן הגזיזים; אבל השואל מן הגזיזים, או שמשפן הגזיז אצלו פלי מתכות--מדיח או מרתיח או מלבן, ואינו צריך להטביל. וכן אם לקח פלי עץ או פלי אבנים--מדיח או מרתיח, ואינו צריך להטביל. וכן פלי חרס החדשים, אינו צריך להטביל; אבל השוועין באבר, הרי הן ככלי מתכות וצריכין טבילה.

ז הלוקח ספין מן הגזיזים--מלבנה באור, או משחיתה ברחים שלה. ואם היתה ספין יפה שאין בה פגימות--די לו אם נעצה בקרקע קשה עשירה פעמים, ואוכל בה צונן; ואם היו בה פגימות, או שהיתה יפה ורצה לאכל בה סמין, או לשחט בה--מלבנה או משחיתה, כלה.

ח שחט בה קדם שיטהרנה, מדיח מקום השחיתה; ואם קלף, הרי זה משבח. ספין ששחט בה טרפה--לא ישחט בה עד שידיתה, אפלו בצונן; או מקנחה בכליות שלבגדים.

א קדרה שלחרס שנתבשל בה בשר נבלה, או בשר שקצים ורמשים--לא יבשל בה בשר שחוטת באותו היום. ואם בשל בה מין בשר, התבשיל אסור; בשל בה מין אחר, בנותן טעם. [ב] ולא אסרה תורה אלא קדרה בת יומה בלבד, הואיל ועדין לא נפגם השומן שנגבלע בקדרה; ומדברי סופרים, לא יבשל בה לעולם. לפיכך אין לוקחין פלי חרס ישנים מן הגזיזים שנסתמשו בהן בסמין, כגון קדרות וקערות, לעולם, ואפלו היו שוועין באבר; ואם לקח, ובשל בהן מיום שני והלאה--התבשיל מותר.

ב הלוקח פלי תשמיש סעודה מן הגזיזים, מקלי מתכות וכלי זכוכית--דברים שלא נשתמש בהן כל עיקר--מתבטילן במי מקנה, ואחר כך יהיו מתרין לאכל בהן ולשתות. ודברים שנסתמש בהן על ידי צונן, כגון כוסות וצלוחיות וקתנות-מדיחן ומטבילן, והן מתרין. ודברים שנסתמש בהן על ידי סמין, כגון יורות וקמקמוסין ומחמי סמין--מגעילן ומטבילן, והן מתרין. ודברים שנסתמש בהן על ידי האור, כגון שפודין ואספלאות--מלבנן באור עד שתנשר קלפתן ומטבילן, והן מתרין.

ג פיצד מגעילן: נותן יורה קטנה לתוך יורה גדולה, וממלא עליה מים עד שיצופו על הקטנה, ומרתיחה יפה יפה; ואם היתה יורה גדולה--מקיף על שפתה בצק או טיט, וממלאה מים עד שיצופו המים על שפתה, ומרתיח.

ד וכלן שנסתמש בהן עד שלא הרתיח, או עד שלא הדיח, ועד שלא הלבין, ועד שלא הטביל--מותר: שכל השומן שבהן נותן טעם לפגם הוא, כמו שבארנו.

Halachic Conclusions

6 מרון – שלחן ערוך – יורה דעה (קכא:א)

הלוקח פלים ישנים מן העובדי כוכבים, פדור שונשמש ביה העובד כוכבים כף הוא הקשרן. לפיכך הלוקח פלי תשמיש ישנים שונשמש בהם בצונן, כגון פוסות וצלוחיות וכיוצא בהן, מדיחן, וצריך לשפשוף היטב במים בשעת הדחה כדי להסיר ולמרק האסור שעל גביהן, ואחר כך שוטפו במים ומטבילן, והם מתרין.

7 רמ"א – שם

יש מקומות שנהגו החרש לשום יין בכלים שנסריהם מדבקים בחלב, משום שטבע היין לברח מן החלב, והחלב נקרח ועומד בעצמו ואינו נוגע כלל בפיו (ריב"ש סימן קמ"ט).

8 מרון – שם (ב)

לקח מהן פלים שונשמש בהם בחמין, בין שהם של מתכת או של עץ או אבן, מגעילן ואחר כך מטבילן, אם הם של מתכת, והם מתרין. ואם הטבילן ואחר כך הגעילן, מתרין. ויש אומרים שצריך לתור ולהטבילן.

9 רמ"א – שם

דין פלי עצם עין בהלכות פסח סי' תנ"א. אין להגעיל שום פלי כל זמן שהוא בן יומו (טור). ואין להשתמש במי הגעלה (אר"ה). כל מקום שצריך הגעלה לא מהני אם קלפו לפלי בכלי אמנות (ת"ה סי' ק"ל ובמרדכי והגהת ש"ד). ועין לעיל סימן ק"ח דין מרדה של אסור.

Utensils Used With Fire

10 מרון – שלחן ערוך – אורח חיים (תנא:ד)

כלים שמשמשם בהם על ידי האור, כגון שפודים ואסקלאות וכיוצא בהם, צריכים לבדן; והלבון (הוא) עד שיהיו ניצוצות נתזין מהם.

Utensils Used With Hot Foods

11 מרון – שם (ה)

כלים שונשמש בהם בחמין, כפי תשמישן הקשרן. אם תשמישן בכלי ראשון, כגון כף שמגיסין בו בקדירה,

צריך להקשרן בכלי ראשון; ואם תשמישן בכלי שני, הקשרן בכלי שני; וכלי שמשמשין בו בערוי שמערה מכלי ראשון, לא סגי ליה בהקשר דכלי שני אלא צריך לערות עליו מכלי ראשון.

Utensils Used With Cold Foods

12 מרון – שם (כב)

כל הכלים, אפלו של חרס, שונשמש בהם חמץ בצונן, מתר להשתמש בהם מצה אפלו בחמין...

Utensils That May Not Be Kashered

13 מרון – שם (א)

קדרות של חרס שונשמש בהם חמץ כל השנה, אפלו אותם שעושים בהם דיסא ומיני קמחים, משפשוף היטב בענן שלא יהא חמץ נפר בהם, ומתר להשהותן לאחר הפסח להשתמש בהם בין במינו בין שלא במינו. ומצניען בפסח במקום צנוע שאינו רגיל לילך שם, כדי שלא יבא להשתמש בהם בפסח, וטוב לסגרם בחדר ולהצניע המפתח. אבל הסק שסיקם באש אינו מועיל להם, ולא לשום פלי חרס שונשמש בהם חמין, אפלו שלא על ידי האור אלא שיערה לתוכו רותחין. ואפלו אם ימלאום גחלים, דחישין דלקא חיים עליהו שמא פקע (פי' שמא יתבקעו) ולא עביד להו הסקה מעליה. ומיהו אם החזירו לכבשו שמצפין בו פלי חרס חדשים, מתר דכיון שמכניסו להסק גדול כזה ודאי לא חיים עליהו דילקא פקעי, אבל לתנורים שלנו לא.

14 מרון – שם (ז)

יש מי שאמר דכפות העשויות מקרן אין להם תקנה בהגעלה, דכיון שמתקלקלו במים חמין, חישין דילקא חיים עליהו.

Other Items Which Cannot Be Kashered

15 מרון – שם (ב-ג)

כוביא, שהוא פלי שעושים מלבנים ועפר, ואופים ומטבילין בו, וכן תנור קטן שקורין פירלי"א הסיקו מבחון ואסור לאפות בו בפסח, דאין חמץ שבו נפלט בקד; ואם מלאו גחלים מבפנים, שרי.

טעם המנהג דהחמירו פן יבא להגעיל הכלי כשהוא בן יומו וטעם מהר"ם הנז' לא שוה לו ע"ש באורך ובמקומותו נוהגין להגעיל כלי חלב שאינן בני יומן להשתמש בהם בשר וכן איפכא ולא חשו לחומרות אלו.

20) כף החיים – שם (ס"ק מה)

וכתב שם המ"א דמכאן משמע שמותר בחול להגעיל כלי חלב לאכול בו בשר או איפכא והעולם נוהגין איסור בדבר ומ"כ בשם הגאון מהר"ר בנימין מפוזנא ששמע ממנה"מ יפה הטעם למנהג שאם יעשה כן לעולם לא יהיה לו רק כלי א' ויגעילנו כל פעם שישתמש בו וזה אסור דלמא אתי למטעי כדאי' בחולין דף ח' ע"ב וכו' יעו"ש. והרב שער המלך בה' יו"ט דף נ"ב ע"ג הביא מסמ"ק סי' קצ"ט דאסור להגעיל כלי בשר בן יומו להשתמש בו חלב וא"כ טעם המנהג דהחמירו פן יבא להגעיל הכלי כשהוא בן יומו וטעם מהר"ם הנז' לא שוה לו יעו"ש. והב"ד המחב"ר או' ב' וכתב ובמקומותינו נוהגין להגעיל כלי חלב שאינן בני יומן להשתמש בהן בשר וכן איפכא ולא חשו לחומרות אלו עכ"ל. ועיין לעיל סי' תנ"ב או' מ"א.

21) הרב עובדיה יוסף – שו"ת יביע אומר חלק ג - יורה דעה סימן ד

נשאלתי אם מותר להגעיל כלי בשר להכשירן להשתמש בהם במאכלי חלב. וכן להיפך להכשיר כלי - חלב לבשר.

...גם השד"ח שם הביא דברי הפר"ח ופר"ת ומזמור לדוד ושיו"ב הנ"ל דמוכח דלא נתפשט המנהג שהזכיר המג"א בינינו הספרדים. ותמה על הרוח חיים פלאג' יו"ד (סי' קכא), שה"ד המג"א, שהיה לו להזכיר דברי הרבנים הנ"ל, למען דעת שמנהג זה לא נתפשט בינינו הספרדים, ולא חשחין אנחנו לחששות אלו, וכמ"ש מרן החיד"א במחב"ר. עכת"ד. וכן בכף החיים (סי' תקט) ה"ד המחב"ר. וכבר ידוע שאנו הולכים בעקבות דברי מרן החיד"א ז"ל. וכמ"ש כ' לעיל (בחאו"ח סי' יא אות ד). והוצרכתי לבאר המבואר מפני ששמעתי על חכם אחד שאסר זאת גם לדידן. וכנראה שנעלמו ממנו דברי החיד"א ושאר אחרונים הנ"ל. ומכ"ש לפמ"ש בשו"ת דברי יעקב (סי' מ), שאף לדידהו אינו מנהג ברור, ומה שלא ראינו שנהגו להגעיל מבשר לחלב, היינו משום שדרך בנות ישראל מימים ימימה להיות

ספינים מגעילן בכלי ראשון ומתריין. וכלי ראשון נקרא שיהרתיחו בו מים על האש, אפלו אינו עתה על האש רק שעודנו רותם. וקדם ההגעלה צריך לשופם יפה במשחזות או ברחים להעביר כל חלודה שבהם קדם הקשורם. הילכך אם יש בו גומות ואינו יכול לנקותו יפה, אין מועיל לו הגעלה (פי' הפלטה שהפלים פולטים האסור שבהם, והוא מלשון שורו עפר ולא יגעל) (איוב כא) לבד וצריך לבון במקום הגומות.

16) רמ"א – שם

והנז' של ספינים אין לה תקנה בהגעלה ואסור להכניס בה הספין, בפסח (מהרי"ל).

Kashering From Meat To Milk

17) מגן אברהם – אורח חיים – תקט:ה (ס"ק יא)

ומכאן משמע שמותר בחול להגעיל כלי חלב לאכול בו בשר או איפכא והעולם נוהגין איסור בדבר ומ"כ בשם הגאון מהור"ר בנימין מפוזנא ששמע ממנה"מ יפה הטעם למנהג שאם יעשה כן לעולם לא יהי' לו רק כלי א' ויגעילנו כל פעם שישתמש בו וזה אסור דלמא אתי למטעי כדאי' בחולין דף ט' ע"ב והא דשרינן הכא י"ל כיון שלעול אין משתמשין בו אלא ע"י ליבון ליכא למיגזר כנ"ל.

18) משנה ברורה – אורח חיים – תנא:ג (ס"ק יט)

וספינים הבלועים מבשר לחלב די בהגעלה אך העולם נהגו איסור בזה.

וכתב בתשובת ח"ס סי' ק"י דהיכא דהגעיל לצורך פסח הוא נוהג להתיר להחליף מבשר לחלב או איפכא כיון שלא היתה כונת ההכשר לצורך זה.

19) החיד"א – מחזיק ברכה אורח חיים סימן תקט

כתב הרב מג"א דמדין זה דהש"ע משמע דבחול מותר להגעיל כלי חלב לאכול בו בשר או איפכא והעולם נוהגין אסור בדבר והגאון מהר"ר בנימין מפוזנא שמע ממנה"מ יפה שהטעם דאם יעשה כן לעולם לא יהיה לו רק כלי א' ויגעילו כל פעם שישתמש בו וזה אסור דלמא אתי למטעי כמ"ש בחולין דף ח' ע"ב וכו' ע"ש והרב שער המלך בה' יו"ט דף נ"ב ע"ג הביא מסמ"ק סי' קצ"ט דאסור להגעיל כלי בשר בן יומו להשתמש בו חלב וא"כ

אין לחוש לזה ואינו בכלל המנהג. וכ"ש כשימכרם לאחר שלא הורגל להשתמש בהם לחלב שאין לחוש למה שכתבתי שטעם המנהג הוא מצד שהורגל בהם להיפוך.

ולכן מסתבר לע"ד בעובדא דידן שיש להתיר למוכרם כיון שיש הפסד מרובה למי שישתמש בהם להיפוך אחרי שכבר עברו יותר מ"ב חדש אך יגעילם מתחלה ג"פ. כי למה שבארתי והוא העיקר מותר מצד זה שעברו י"ב חדש מדינא אף בלא הפסד מבשר לחלב ואיפכא אף הוא עצמו אף שאסור מאיסור להיתר.

Utensils of Wood, Stone, and Bone

(24) מֵרֶן – אֹרֶחַ חַיִּים (תנא: ח)

אָחַד פְּלִי עֵץ וְאָחַד פְּלִי אֶבֶן וְאָחַד פְּלִי מִתְּכֵת, דִּינָם לְהַכְשִׁירָם בְּהַגְעֵלָה.

(25) רמ"א – שם

וכן פְּלִי עֵצִים צְרִיכִים הַגְעֵלָה (מְרַדְּכֵי פֶרֶק פֶּל שְׁעָה).

Ceramic Utensils and Earthenware

(26) מֵרֶן – שֵׁם (כב)

אָבֵל לְשֵׁל חֶרֶס לא מְהַנִּי הַגְעֵלָה, וְאֶפְלוּ לֹא נִשְׁתַּמְשׁ בָּהֶם חֲמִיץ אֶלָּא בְּצוּנָה, לֹא יִשְׁתַּמְשׁ בָּהֶם מִצָּה אֶלָּא בְּצוּנָה.

(27) מֵרֶן הַרְבַּע יַעֲקֹב פֶּרֶץ – אִמַּת לִיעֲקֹב: אֹרְחֹת הַרְבַּע וְקֵהֲלָתוֹ – פֶּרֶק ז – סִימָן ד (יח)

כלי חרס. אמנם כתב מרן שלא מועילה להם הגעלה (בסימן תנא'. כב), יש לומר, במקום הפסד מרובה, יש תקנה להם, שישעה אותם מעל"ע, שאז אינם אסורים בלי הכשר כי אם מדרבנן, משום גזרה אינו בן יומו אטו בן יומו ויגעילם ג' פעמים בזה אחר זה (וכ"כ בס' העטור, הובא בטור יו"ד סי' קכא) ויש להוסיף בטעמא, מ"ש הט"ז (ר"ס צג) שמה דקי"ל כלי חרס אינו יוצא מידי דפיו, אינו מן התורה אלא בקדשים, אבל בחולין הוא רק מדרבנן, ומן התורה, די בהגעלה, שחולין מקדשים לא ילפינן.

להם כלים רבים וליחדם לבשר או לחלב. ואין רצונן לטרוח בהגעלה מדי פעם בפעם. וגם אין כולם בקיאות בהגעלה. ומזה נמשך עד שחשבו הנשים בטעות שיש איסור להגעיל מבשר לחלב או להיפך. ומה שיזדמן לפעמים צורך להגעיל מבשר לחלב או להיפך הוא דבר דלא שכיח כלל. ולא שייך מנהג בדבר שאינו מצוי. ולכן הרמ"א מאסוף כל המנהגים לא זכר כלל בשום מקום ממנהג זה. וכיון שמבואר בראשונים להיתר נ"ל שאין לחוש לזה כלל. והשואל ע"ז יכולים להתיר לו. עכ"ד. ואם כי יש לפקפק עליו מד' כל האחרונים הנ"ל. ולכן אין להתיר בזה לאלו שנהגו וביחוד בארצות אשכנז. מ"מ לדידן מיהא יש להקל. והרי הוא כמבואר. נהרא נהרא ופשטיה.

(22) שם – מלואים

שו"ר להשאגת אריה בפסקי הלכות הנד"מ בס' מדי חודש בחדשו ח"ב (עמוד צג) שפסק להתיר להגעיל כלי בשר לחלב וכן להיפך. ודלא כהמג"א. והנלע"ד כתבתי.

(23) הרב משה פיינשטיין – שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן מג (ענפים ו-ז)

ומצד המנהג שכתב המג"א סי' תק"ט שנהגו שלא להגעיל מחלב לבשר נמי מסתבר שהוא שייך רק בהגעלה וליבון שיכול להכשירו בו ביום שנשתמש לחלב שבזה שייך הטעם שכתב דאם יעשה כן לא יהיה לו לעולם רק כלי אחד ויגעילנו בכל פעם שישתמש ואתי למטעי. אבל בהיתר דישון י"ב חדש שלא שייך זה אינו בכלל המנהג. ויותר מזה חזינן להרא"ה שהביא הריטב"א ולהיש מקילין שבמ"מ שסברי שלא אסרו באינה ב"י מבשר לחלב ואיפכא מתירין זה לכתחלה ואמאי לא אסרו לכה"פ מצד המנהג, ומלשון המג"א משמע שהוא מנהג ישן דאם הוא מנהג חדש לא היה מקשה גם מהב"י. אלא ודאי דכיון שבאותו יום שיבשל חלב יהיה אסור לבשל בשר אין לחוש שמא לא יהיה לו רק כלי אחד דהא יצטרך לכלי אחר לבשל בו בשר באותו יום ולכן אינו בכלל המנהג. וא"כ כ"ש שבישון י"ב חדש

(28) אבות דרבי נתן – פרק מא

שלשה דברים [נאמר] בכלי זכוכית: אינו בולע ואינו פולט ומראה כל מה שבתוכו. במקום חם חם במקום צונן צונן.

(29) הרב אוהד פיקסלר – מאמר על הכשרת כלים מאיסור ולפסח – אתר ישיבת הר עציון – ט"ו באב ה'תשע"ד

1. זכוכית אינה בולעת – שיטה זו נסמכת בבסיסה על דברי אבות דרבי נתן וההבנה שכלי זכוכית אינם בולעים מהאיסור ולכן אין צורך להכשירם. כשיטה זו סוברים – ראבי"ה סימן תסד; האשכול ח"ג (עמוד קמ); שו"ת הרשב"א (סי' רלג); מאירי בפסחים ועוד.

2. זכוכית בולעת ולא ניתן להכשיר – הואיל והזכוכית עשויה מחול אז היא דומה לכלי חרס שבולעים אך אינם פולטים. לכן אם השתמשו בכלי זכוכית בחמין אין דרך להכשירם. כשיטה זו סוברים – המרדכי בפסחים סי' תקעד; סמ"ק; תרומת הדשן ועוד.

3. זכוכית בולעת והכשירה על ידי הגעלה – כלי זכוכית דומים לכלי מתכת ולכן בולעים את האיסור אך ניתן להכשירם. חלק מהפוסקים כתבו שלמרות שניתן להגעילם מכיוון שהאדם חושש שמא יפקעו הוא יבוא לחוס עליהם בהגעלה ולכן אין להגעיל. ראה את דברי הרא"ה בחידושי הריטב"א לפסחים (ל,ב); אור זרוע ועוד.

(30) מרן – אורח חיים (תנא:כו)

כלי זכוכית אפלו מכניסין לקיום ואפלו משתמש בהם בחמין, אין צריכים שום הקשר שאינם בולעים, ובשטיפה בעלמא סגי להו.

(31) רמ"א – שם

וניש מחמירין ואומרים דכלי זכוכית אפלו הגעלה לא מהני להו; וכן המנהג באשכנז ובמדינות אלו (סמ"ק ואגור). וכן כלי כסף שיש בתוכם התוף זכוכית שקורין גישמעלצ"ט, אין להגעילו; אכל מבחוץ אינו מזיק (תרומת הדשן סימן קל"ב).

(32) ט"ז – שם (ל)

ויש מחמירים. דס"ל דכלי זכוכית ככלי חרס הוא מ"מ פשוט שבדיעבד אין איסור כלל וכן במ"ש אח"כ לענין גשמעל"ץ דהאיסור הוא משום שנעש' מהיתוך זכוכית.

(33) מו"ר הרב יעקב פריץ – סיכומים לתלמידיו על הלכות הכשרת כלים

ומנהג אשכנז להחמיר ולא מובן מנהגם, וגם לפי מנהגם והמחמיר כמותם כ' הרב צפ' פראנק ז"ל יכול להגעילם ג"פ בחמין שבכ"ר – אם הם כלי פיירקס. וכ"כ עוד "ציץ אליעזר" ועוד.

Another Understanding**(34) מרן – שלחן ערוך – יורה דעה (קלה:ח)**

יש מי שאומר, שלא תקמירו בשביל שמכניסו לקיום אלא בכלי חרס בלבד. ויש מוסיפים של עץ ושל עור. ויש מי שמוסיף של אבן ושל מתכת, וכן ראוי לנהג. אבל של זכוכית, לדברי הכל אין מחמירים בו בשביל שמכניסו לקיום.

Dissenting Sephardic Opinions**(35) רמב"ם – משנה תורה – מאכלות אסורות – פרק יז (א-ח) מהדורת מכון ממרא**

הלוקח כלי פשיש סעודה מן הגויים, מפלי מתכות וכלי זכוכית--דברים שלא נשתמש בהן כל עיקר--מטבילין במי מקנה, ואסור בהן יהיו מתרין לאכל בהן ולשתות. ודברים שנשתמש בהן על ידי צונן, כגון כוסות וצלוחיות וקתונות--מדיחן ומטבילין, וכן מתרין. ודברים שנשתמש בהן על ידי חמין, כגון יורות וקמקמוסין ומחמי חמין--מגעילין ומטבילין, וכן מתרין. ודברים שנשתמש בהן על ידי האור, כגון שפודין ואסקלאות--מלבנן באור עד שתנשר קלפתן ומטבילין, וכן מתרין.

(36) הרב יוסף קאפח – שם

ולעולם דין כלי זכוכית כדין כלי מתכות להכשרן, בין לענין בליעת איסור בין לענין חמץ בפסח.

(37) הרב מרדכי אליהו – מאמר מרדכי לתגים (ה, נב)

סירי זכוכית אין להם הכשרה. ואף המתירים להכשיר כלי זכוכית לא התירו בזכוכית שלנו (דורלקס,

פיירקס) שמוסיפים לה חומרים שונים בעת יצירתה. בדיעבד שבישל בהם בפסח – יעשה שאלת חכם.

38) שם – נג

כוסות זכוכית למשקה חם שהשתמשו בהם בחמין בחמץ, מכשירים בעירוני רותחין מכלי ראשון. ונוהגים להחמיר ולא מכשירים זכוכית שהשתמשו בחמין.

39) הרב מרדכי אליהו – קול צופייד (351)

יש לדעת שכלי זכוכית לא ניתנו להכשרה, וזאת למרות שמרן פסק שכלי זכוכית אינם בולעים, אבל הרמ"א כותב שבארצות אשכנז מחמירים בכל כלי הזכוכית, וכך פסק מרן רשכבה"ג בעל הבא"ח שמפסקו אין אנו זזים, שהשכינה דיברה מתוך גרונו.

פעם הקפידו עליי שאני פוסק כדעת הבא"ח בכלי זכוכית, ואמרתי להם שהרמב"ם שהיה חכם בכל החכמות שבעולם (מלבד בקיאותו השלמה בכל חכמת התורה) פסק שזכוכית בולעת, ובודאי שהרמב"ם ידע זאת מבחינה "מדעית" שזכוכית בולעת, ועל כן כלי זכוכית חייבים הכשרה.

40) הרב דוד שלוש – חמדה גנוזה (שאלה טז)

לכן יש להצריך הגעלה לסירי פיירקס אם הם בני יומן שאסורים מהתורה, ואפילו כשאינם בני יומן שהטעם נפגם ואיסורו מדרבנן, ואפילו בפסח, שנותן טעם לפגם (למרן או"ח סי' תמז) היינו בדיעבד, אבל לכתחילה צריכים הגעלה דגזרו אינם בני יומן אטו בני יומן.

41) הרב עובדיה יוסף – הליכות עולם (א, עמ' רפו)

ובהיותי במצרים ראיתי בספר שו"ת כת"י בני יהודה להרה"ג ר' יהודה מסלתון ז"ל אב"ד פה מצרים, שאסר להשתמש בכלי זכוכית לבשר וחלב, שכן ראה נוהגים בדמשק.

42) הרב שלום משאש – מתוך הסכמתו להגדה של פסח "כה לחי"

כלי זכוכית אין צריכים הכשר לפסח כלל, אלא די לשוטפם היטב.

43) הרב אליהו אריאל אדרעי – ילקוט שמ"ש (קלד)

ז"ל רבנו זצ"ל בהסכמתו להגדה של פסח "כה לחי" (להגר"י חזן זצ"ל):

ובדין הגעלה והכשרת הכלים אות כ"ח, בענין כלי זכוכית כתב המחבר דבני ספרד נוהרים להשתמש דוקא בכוסות חדשים, ובפרט היום שיש כוסות הרבה בנמצא, עכ"ד. ואנכי לא ידעתי ולא ראיתי מנהג זה כלל נוהג במרוקו גם אצל גדולי תורה, ועד היום הכל שוטפים הכלים ורוחצים אותם היטב ומשתמשים בהם וכן נוהגים, עכ"ד רבנו זצ"ל בהסכמתו שם.

וכך מבואר בדברי מר"ן (סימן תנ"א סעיף כ"ו). וכידוע שיטת רבנו זצ"ל היתה שגם בפסח מנהגנו לפסוק כדעת מר"ן ואין מחמירים חומרות מור"ם.

הרב דוב ליאור

רב העיר וראש הישיבה
קרית ארבע היא חברון ת"ו

בס"ד, י"ח סיון תשע"ג

לכבוד

הני תרי צורבא מרבנן

הר' רועי סיטון

והר' נריה גליק

השלו' והברכה וכט"ס.

לפני כמה שבועות קיבלתי את תוצאות בדיקת המעבדה שערכתם במעבדת "רותם - שירותי כמיה אנליטית" אודות כמות הבליעה של כלי נירוסטה.

הנני מתנצל על איחור תשובתי שנגרם מהעומס המוטל עלי, אתכם הסליחה.

בשעתו אמרתי לכם שאם אכן יתברר בודאות שיש חומר כלשהוא שאינו בולע, דינו יהיה ככלי זכוכית, שלדעת מרן המחבר (או"ח סימן תנא סעיף כו) אינם בולעים ולכן אינם טעונים הגעלה לפסח ובשטיפה סגי.

בתוצאות הבדיקה שנערכה במעבדה נמצא שהבליעה בכלי נירוסטה היא בסביבות אחד למאה שבעים אלף. זוהי בליעה מזערית ביותר, ולכן בפשטות נראה שכלי נירוסטה הם ככלי זכוכית.

והנה הטור (יו"ד סימן קכב) הביא בשם הרשב"א, שכלי שבלע איסור מועט ואין דרך להשתמש בכלי זה בכמות מועטה אלא רק בכמות גדולה מותר לכתחילה לבשל בו אפילו בו ביום מפני שהאיסור המועט שנבלע אינו יכול לתת טעם כלל. הטור חולק על הרשב"א וסובר שכמו שאסרו כלי שאינו בן יומו שטעמו פגום אטו בן יומו, כך יש לאסור בליעה מועטת, ועי"ש בבית יוסף שמיישב את שיטת הרשב"א.

נלע"ד שכיון שבליעת כלי נירוסטה היא כל כך מזערית שאינה יכולה ליתן טעם כלל. גם הטור יודה שמותר לבשל בהם לכתחילה ואין מקום כלל לגזור. ואף לדעת הרמ"א (או"ח סימן תנא סעיף כו) דס"ל דיש להחמיר בכלי זכוכית, הני מילי דווקא בכלי זכוכית שתחילת יצירתם היא מחול ולכן דינם ככלי חרס, ובכלי חרס הכלל הוא שמה שבלוע בהם אינו יוצא מדפנותיו לעולם, עי"ש מ"ב (או"ח ק קנד). אולם כלי נירוסטה שאינם בולעים כמעט כלום ונעשו ממתכת ולא מחול, מותר לבשל בהם בשר, לנקות היטב, ואח"כ לבשל חלב באותו יום, וכן להיפך.

מרבותינו הפוסקים אנו למדים שיש להתייחס לכל כלי לפי טבעו ואין לגזור על כלי אחד אטו השני, ולכן יש להדגיש שרק בכלי נירוסטה בלבד מותר לעשות כך כיוון שאינם בולעים כמעט כלום, כך נראה לענ"ד. אמנם כיוון שדין זה עלול להתפרש כדבר חדש, בקשתי היא שיסכימו איתי עוד שני פוסקים ויצטרפו להיתר זה.

החותם לכבוד התורה ולומדיה,

דוב ליאור

Utensils With Multiple Uses

(45) מרן – שלחן ערוך – אורח חיים (תנא:ו)

כָּל כְּלֵי הוֹלְכִין בּוֹ אֶחָד רַב תְּשַׁמֵּישׁוּ; הַלֶּכֶף קַעְרוֹת אֶף עַל פִּי שְׁלִפְעָמִים מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהֶם בְּכָלִי רֵאשׁוֹן עַל הָאֵשׁ, כִּינּוּן שָׂרֵב תְּשַׁמֵּישׁוֹן הוּא בְּעֵרוֹי שְׁמַעְרָה עֲלֵיהֶן מְכָלִי רֵאשׁוֹן, כֶּף הוּא הַכְּשָׁרָן.

(46) רמ"א – שם

וְיֵשׁ מִקְמִירִין לְהַגְעִיל הַקַּעְרוֹת בְּכָלִי רֵאשׁוֹן (טור) בְּשֵׁם אָבִי הַעֲזָרִי וּמְרַדְכִי פ' כָּל שְׁעָה וְתוֹסְפוֹת סוּף מִסְכַּת ע"ו), וְכֵן הוּא הַמְנַהֵג. וְכֵן בְּכָל דְּבָר שֶׁיֵּשׁ לְחֹשֶׁשׁ שְׁמָא נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּכָלִי רֵאשׁוֹן, כְּגוֹן פְּפוֹת וְכַדוּמָה לְזָה (הַגְּהוֹת מִמְּוֹנֵי פ"ה וְאָגוּר). וְיֵשׁ מִקְמִירִין לְהַגְעִיל כָּל כְּלֵי אֲשֵׁתִיָּה אֶף עַל פִּי שְׁתַּשְׁמִישׁוֹן בְּצוּנָן, מִשׁוּם שְׁלִפְעָמִים מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהֶם בְּחַמִּין (רַבְּנֵי יְרוּשָׁם); וְכֵן הוּא הַמְנַהֵג לְהַגְעִילָן, וּבְדִיעֻבַּד סָגִי לְהוֹ בְּשִׁטְיָפָה. וְקַעְרוֹת גְּדוֹלוֹת שְׁלֵא יוֹכֵל לְהַכְנִיס תוֹף כְּלֵי רֵאשׁוֹן, יִתֵּן עֲלֵיהֶם אָבֶן מְלֶכֶן וַיַּעֲרָה עֲלֵיהֶם רוֹתְחִין מְכָלִי רֵאשׁוֹן, וְהָנִי כְּכָלִי רֵאשׁוֹן. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצָא בְּזָה. וְנִעְבִּיר הָאָבֶן עַל כָּל הַכְּלֵי, שְׁאֵז מַגְעִיל כְּלוֹ (מְרַדְכִי פ' כָּל שְׁעָה וְהַגְּהוֹת מִמְּוֹנֵי פ"ה וְאָגוּר וְאֶסוּר וְהַתֵּר הָאֲרוֹף כְּלָל ג"ח).

(47) מרן – שלחן ערוך – אורח חיים (תנא:כה)

כָּל כְּלֵי הַשְּׁתִּיָּה, בֵּין צְלוֹחִיּוֹת בֵּין כּוֹסוֹת, מְתָרִים בְּשִׁטְיָפָה. בֵּין שָׁהֶם שֶׁל זְכוּכִית, בֵּין שָׁהֶם שֶׁל עֵץ, בֵּין שָׁהֶם שֶׁל מַתְּכָת, בֵּין שָׁהֶם שֶׁל חֶרֶס, וְאֶף עַל פִּי שְׁלִפְעָמִים נוֹתְנִים בָּהֶם לְחֵם חֵם, כִּינּוּן שָׂרֵב תְּשַׁמֵּישׁוֹן אִינוֹ אֵלָּא בְּצוּנָן סָגִי בְּשִׁטְיָפָה, שְׁלֵא הִלְכוּ בְּכָל כְּלֵי אֵלָּא אֶחָד רַב תְּשַׁמֵּישׁוּ.

(48) רמ"א – שם

מִיְהוּ יֵשׁ מִקְמִירִים וּמְצָרִיכִים הַגְּעֵלָה, וְכֵן נוֹהֲגִין וְעִין לְעֵיל סְעִיף ו'.

Libun

(49) מרן – שלחן ערוך – אורח חיים (תנא:ד)

כְּלִים שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים בָּהֶם עַל יְדֵי הָאוּר, כְּגוֹן שְׁפוּדִים וְאֶסְכָּלוֹת וְכִיּוֹצָא בָּהֶם, צָרִיכִים לְבוֹן; וְהַלְבוּן (הוּא) עַד שִׁיְהִיוּ נִיּוֹצָוֹת נְתוּזִין מֵהֶם.

(50) הרב יצחק עבאדי – שו"ת אור יצחק – חלק ב

(רד) – ללבן בתוך תנור ביתו

עוד שאלת: קדרות שנשתמשו בהם על האש, האם אפשר ללבנם ע"י שמכניסים אותם בתנור גדול בחום גבוה, וא"כ, כמה זמן צריכים לשהות שם.

תשובה: אפשר ללבנם בתנורים שלנו, ויניחם בתנור לכל היותר כחצי שעה בחום גבוה, והוא די והותר.

(51) הרב שלום משאש – שמ"ש ומגן ח"ג או"ח סימן ג"ו אות ו'

הכשר תנור האפיה לפסח כך הוא: יש לנקותו היטב בכל מקום שניתן, כולל פתיחת כל הברגים האפשריים, ואחר כך יש להסיקו לכל הפחות שלוש שעות בדרגת חום גבוהה יותר מן הדרגה המשמשת לאפיה. לאחר ההיסק יש לרחוץ את התנור במים חמים שהיד סולדת בהם. את תבניות התנור יש להחליף במידת האפשר, ואם אי אפשר – מועיל להכשירם גם כן על ידי היסק התנור ורחיצתם במים חמים שהיד סולדת בהם, וכנ"ל.

Hagalah

(52) מרן – שלחן ערוך – אורח חיים (תנא:ה)

כְּלִים שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁ בָּהֶם בְּחַמִּין, כְּפִי תְּשַׁמֵּישׁוֹן הַכְּשָׁרָן. אִם תְּשַׁמֵּישׁוֹן בְּכָלִי רֵאשׁוֹן, כְּגוֹן כֶּף שְׁמַגִּיסִין בּוֹ בְּקַדְרָה, צָרִיךְ לְהַכְשִׁירוֹ בְּכָלִי רֵאשׁוֹן;

וְאִם תְּשַׁמֵּישׁוֹן בְּכָלִי שְׁנִי, הַכְּשָׁרָן בְּכָלִי שְׁנִי;

וְכָלִי שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ בְּעֵרוֹי שְׁמַעְרָה מְכָלִי רֵאשׁוֹן, לֹא סָגִי לִיָּה בְּהַכְּשָׁר דְּכָלִי שְׁנִי אֵלָּא צָרִיךְ לְעֵרוֹת עֲלֵיו מְכָלִי רֵאשׁוֹן.

Hadachah

(53) מרן – שלחן ערוך – אורח חיים (תנא:כה)

כָּל כְּלֵי הַשְּׁתִּיָּה, בֵּין צְלוֹחִיּוֹת בֵּין כּוֹסוֹת, מְתָרִים בְּשִׁטְיָפָה. בֵּין שָׁהֶם שֶׁל זְכוּכִית, בֵּין שָׁהֶם שֶׁל עֵץ, בֵּין שָׁהֶם שֶׁל מַתְּכָת, בֵּין שָׁהֶם שֶׁל חֶרֶס, וְאֶף עַל פִּי שְׁלִפְעָמִים נוֹתְנִים בָּהֶם לְחֵם חֵם, כִּינּוּן שָׂרֵב תְּשַׁמֵּישׁוֹן אִינוֹ אֵלָּא בְּצוּנָן סָגִי בְּשִׁטְיָפָה, שְׁלֵא הִלְכוּ בְּכָל כְּלֵי אֵלָּא אֶחָד רַב תְּשַׁמֵּישׁוּ.

Large Utensils

54 מרון – שלחן ערוך – אורח חיים (תנב:ו)

כלי גדול שאינו יכול להכניסו תוך כלי אחר מחמת גדלו, עושה שפה לפיו בטיט כדי שיתמלא היטב ויגיעו המים בשפתו, וממלאו מים ומרתיחו; או יקח אבן רותמת או לפיד אש וישליכנו לתוכו בעודו רותמת ומתוך כך ירתיחו המים יותר ויצלו על שפתו.

55 יהי שלום – פרק ה (עמוד קיח)

The cutoff temperature for what is considered “cold”, is the moment a food reaches the temperature of “Yad Soledet Bo”, or hot enough to burn one’s hand. The definition of “cold” is anything which only comes in contact with food less than this temperature. The Poskim of our generation are of the opinion that this temperature is somewhere between 40°-52° Celsius (104°-125.60° Fahrenheit), with the prevalent opinion being that of Rabbi Shlomo Zalman Auerbach at 45° Celsius (113° Fahrenheit).

I have seen in the name of Rabbi Yitzchak Abadi that in his opinion this temperature is 125° Fahrenheit.

Bad Flavor – Practical Halachah

56 מרון – שלחן ערוך – יורה דעה (קכב) דין נותן טעם לפגם בכלים

(א) נותן טעם לפגם, מתר.

(ב) קדרה שאינה בת יומא, דהינו ששהתה מעת לעת משנתבשל בה האסור, הויא נותן טעם לפגם ואפלו הכי אסרו חכמים לבשל בה, לכתחלה, גזרה אטו בת יומא; בין שבלועה מאסור ובה לבשל בה התר, ובין שבלועה מחלב ובה לבשל בה בשר, או אפא.

(ג) יש אומרים, היא דחשיבה פגומה כשאינה בת יומא, דוקא שהדיחה יפה וסר ממנה כל שמנונית אסור הדבוק בה, אבל אם לא הדיחה יפה, שהאסור הוא בעין, אינו נפגם בשהיה מעת לעת (רשב"א וטור וראב"ד).

(ד) קדרה הבלועה מבשר וחלב, אם קדם שעבר לילה אחד חממו בה מים, חשיב כאלו חזר ונתבשל בה האסור, ומונים מעת לעת משעה שהחמו המים, מה שאין פן בשאר אסורים (טור סימן קכ"א וסימן צ"ד).

(ה) אסור מעט שנבלע בכלי שדרכו שלא להשתמש בו בהתר מעט בכדי שיתן זה טעם בהתר (פדי) שישתמשו בו, כמו קדרה גדולה וקבית וכיוצא בהן, הרי זה מתר להשתמש בו לכתחלה, אף על פי שהוא פן יומו, לפי שאי אפשר לבא לידי נתינת טעם. אבל אם הוא כלי שמשתמשו בו בדבר מעט, כמו קערה וכיוצא בה, אסור להשתמש בו, שאין מבטלין אסור לכתחלה, אפלו אסור מעט ואפלו אסור הבלוע.

(ו) סתם כלי עובדי כוכבים הם בחזקת שאינם בני יומן, לפיכך אם עבר ונשתמש בהם קדם הכשר, התבטל מתר.

אף על פי כן אסור לומר לעובד כוכבים: בשל לי ירקות בקדרתך, וכן לא יאמר לו: עשה לי מרקחת, שכל האומר: בשל לי, הרי הוא כאלו בשל בידיו. ואפשר שעל ידי הרקחים (או שאר אמנים) מתר, שכל האמנים מיחדים כלים נקיים למלאכתם, כדי שלא יפגמו אמנותם. ובעל נפש יחוש, שדברים אלו מביאים לידי טהרה ונקיות.

(ז) כשם שסתם פליהם של עובדי כוכבים אינם בני יומן, כך סתם כלים שלנו בחזקת שאינם בני יומן.

(ח) כלי שנגאסו בבליעת אסור ונתערב באחרים ואינו נפר, בטל ברב (טור בשם רשב"א).

Yehi Shalom – Laws of Pesach and Kashrut (pages 118-121)

Five Rules of Kashering Utensils

1. Clean Utensils

All utensils must be completely clean² before they are Kashered, so that there is no non-Kosher residue on them while they are being Kashered.

If a utensil cannot be cleaned well enough, it should not be Kashered but rather cleaned to the best of one's ability and be put away. Utensils with cracks, crevices and other areas which make them impossible to clean, should preferably not be Kashered³.

2. Wait Twenty-Four Hours

Before Kashering a utensil, it must not have been used for the last twenty-four hours⁴.

The reason for this is that once we wait twenty-four hours, utensils are technically Kashered on the Torah level, and now we simply must satisfy the Rabbinic level of Kashering (as mentioned above). This allows us to Kasher our utensils in already Kosher or Kosher for Pesach utensils, and also without concern for the Torah requirements regarding the exact measurements of water, as well as any other complications that could arise⁵.

3. Kashering For Pesach – Before the Fifth Hour

Both Maran and the Rama⁶ write that one should:

Be careful to Kasher before the fifth [Halachic] hour [of the day].

Practically, this is the time when one is no longer allowed to eat Chametz on Erev Pesach. The reason for this is that after this point, the Chametz absorbed becomes "Issura", a "prohibited food"⁷, and therefore complicates the methods of Kashering the utensil.

4. Kashering Method Must Be Applied Until The Desired Heat Is Reached

The utensils must remain under water or in the fire until the desired temperature is reached. This point may seem obvious, but people are not always careful about it. For example, it is not sufficient to simply drop a pot into the large Kashering pot and remove it immediately. Rather, let it sit for a few seconds until it becomes hot.

5. Rinse Kashered Utensil In Cold Water

Maran writes⁸:

It is customary to wash the object in cold water immediately after Hagalah.

The reason⁹ for this is so that none of the non-Kosher particles in the residual water should be reabsorbed into the utensil¹⁰. This is only an ideal custom, but if a utensil was not washed afterwards it does not need to be re-Kashered so long as the first four steps were followed¹¹.

---

² When asked for the definition of completely clean, I usually respond "without any residue on it, to the point where you would be able to resell it as a clean utensil".

³ The Rama (451:5) paraphrases the Rashba in a responsa: *All objects that have cracks or crevices or rust inside them such that it is not possible to pick at them and remove them require Libun where they have cracks or rust.*

⁴ Rama (121:62). See also Tur and Semak.

⁵ If one were to Kasher a utensil in the same water that was used to Kasher another utensil which had been used in the previous twenty-four hours, the second utensil would actually become non-Kosher, unless there was sixty times more water than non-Kosher matter absorbed into the pot.

⁶ Orach Chaim, 452:1.

⁷ This is as opposed to the rest of the year when Kosher Chametz is allowed to be eaten.

⁸ 452:7.

⁹ Other reasons are mentioned in the Kaf HaChaim, but notice the Tur's language which indicates that it is just an ideal custom.

¹⁰ Mishna Berurah.

¹¹ Rabbi Yaakov Peretz in the Semicha notes for his students, titled *Hilchot Hagalat Kelim*, unpublished. Though this custom is not mentioned in our Rabbi's book on Kashrut, I still mentioned it here, as it is mentioned in his notes, as well as in the Shulchan Aruch.

Yehi Shalom – Laws of Pesach and Kashrut (pages 122-132)

Partial List of Utensils and Their Kashering Methods

Pots

Require **Hagalah in a Kli Rishon**. For a pot too big to fit in another pot, see above in the laws of Hagalah.

The handles and cover require the same method of Kashering¹².

Frying Pans

If used for non-kosher food, require **Libun**. If used with Chametz, require **Hagalah in a Kli Rishon**.

The handles and cover require the same method of Kashering as the pan¹³.

Baking Pans

Require **Libun**, even if used with oil. It is sufficient to perform Libun using an oven.

The handles and cover require the same method of Kashering as the pot¹⁴.

Silverware

Since normally used in Keli Sheni temperatures, they only require **Hagalah in a Kli Sheni**. Practically, **Iruy M'Keli Rishon** or in a dishwasher would be an easier yet sufficient form of Kashering.

Serving Utensils

Serving utensils used in cooking utensils on the fire, such as soup ladles, require **Hagalah in a Keli Rishon**. Serving utensils used in Keli Sheni utensils, would only require **Hagalah in a Keli Sheni**.

Cups

Hadachah is sufficient for them. This includes a Kiddush cup and its small plate.

Skewers

Require **Libun** until they become red hot in the fire.

Grills

Require **Libun** until they become red hot in the fire.

Oven

An oven does not need to be Kashered between meat and milk¹⁵.

On Pesach, an oven requires **Libun** and should be Kashered by turning the oven on the highest temperature or “self-clean mode” for an hour¹⁶.

Microwave

Does not require Kashering between milk and meat¹⁷, but should be checked for cleanliness from any residue before each use. Practically, one should cover food heated in a microwave as to avoid splatter or residue.

On Pesach, some are stringent and Kasher the microwave by boiling a glass of water inside it until it gives off steam.

Toaster Oven

Requires **Libun** and should be Kashered by turning the toaster oven on to the highest temperature for an hour¹⁸.

¹² Though Rama writes that if the handles were not Kashered, it does not harm the Kashrut status of the food. The Mishna Berura clarifies that this is only after the fact, but one is not allowed to rely on this before using the utensil.

¹³ See footnote 39 above.

¹⁴ See footnote 39 above.

¹⁵ Shulchan Aruch, Yoreh Deah 108 both Maran and Rama there.

¹⁶ In many cases, exactly one hour is not required and the time could be less than that as long as sufficient temperatures have been reached.

¹⁷ See Yalkut Yosef (laws of Pesach), where he writes that most microwaves do not heat up to the level of Yad Soledet Bo, and therefore do not require Kashering.

¹⁸ In many cases, exactly one hour is not required and the time could be less than that, as long as sufficient temperatures have been reached.

Toaster (Bread Slices)

A toaster requires **Libun**, which is hard to accomplish on a toaster. Practically, a toaster should be cleaned as best as possible, and then put away for Pesach.

Blender

Should be checked for cleanliness from any residue before each use and **Hadachah** is sufficient.

Food Processor

Should be checked for cleanliness from any residue before each use and **Hadachah** is sufficient.

Coffee Maker

Hadachah is sufficient.

Hot Water Urn

Hadachah is sufficient.

Tea Kettle

Hadachah is sufficient.

Storage Jars

Hadachah is sufficient.

Plastic Containers

Hadachah is sufficient for very high quality plastic.

Most common plastic containers can be Kasherred using **Hagalah**.¹⁹

Pressure Cookers

Both the pressure cooker and the rubber lining require **Hagalah in a Kli Rishon**. For a pot too big to fit in another pot, see above in the laws of Hagalah.

Hot Plate/Plata/Blech

Do not need to be Kasherred between meat and milk, but should be checked for cleanliness and be free of

any residue before each use and **Hadachah** is sufficient.

For Pesach, some are stringent and require **Iruy M'Keli Rishon**. Practically, it is easier to simply leave it on the highest heat for about twenty minutes.

Stovetops

Do not need to be Kasherred between meat and milk, but should be checked for cleanliness and be free of any residue before each use and **Hadachah** is sufficient.

For Pesach, some are stringent and require **Iruy M'Keli Rishon**. Practically, it is easier to simply leave the burners on the highest heat for about twenty minutes.

A glass stovetop does not need to be Kasherred, but should be checked for cleanliness and be free of any residue before each use and **Hadachah** is sufficient.

Knives

Knives used in cooking utensils on the fire, such as cutting food in a pan or even on the fire, require **Hagalah in a Keli Rishon**. Knives used in Keli Sheni utensils, such as for eating, only require **Hagalah in a Keli Sheni**.

Knives that are not one piece, but rather have an attached handle that cannot be sufficiently cleaned, require **Libun**, or should not be Kasherred and simply replaced.

Sinks

Do not need to be Kasherred between meat and milk²⁰.

For Pesach, some are stringent and require **Iruy M'Keli Rishon**.

Dishwasher

There are three opinions concerning the use of dishwashers for meat and milk:

1. **Rabbi Ovadia Yosef**²¹ is of the opinion that dishwashers do not need to be Kasherred between meat and milk, and one is allowed to wash meat and milk dishes together, as long as detergent is used.

¹⁹ Tzitz Eliezer (4:6), Minchat Yitzchak (3:67), and Chazon Ovadia (page 78).

²⁰ Since the sink is used to wash dishes with soap. See Maran in Yoreh Deah (95:4).

²¹ See Yabia Omer (Vol. 8, Yoreh Deah, 4).

2. **Rabbi Yaakov Peretz**²² is of the opinion that dishwashers do not need to be Kasherred between meat and milk, and one is allowed to wash meat and milk dishes one after the other, as long as detergent is used and care is taken to make sure the dishwasher is clean and free from any residue before use.
3. **Rabbi Moshe Feinstein**²³ is of the opinion that dishwashers do not need to be Kasherred between meat and milk, and one is allowed to wash meat and milk dishes one after the other, as long as detergent is used and care is taken to make sure the dishwasher is clean and free from any residue before use, and separate dish racks are used for meat and milk.

For Pesach, a dishwasher may be Kasherred by running it on its hottest cycle²⁴, although some²⁵ are stringent and do not allow a dishwasher to be Kasherred for Pesach.

Countertops

Do not need to be Kasherred between meat and milk²⁶.

For Pesach, some are stringent and require **Iruy M'Keli Rishon**.

Tables

Hadachah is sufficient²⁷.

For Pesach, some are stringent and require **Iruy M'Keli Rishon**.

Mixing Bowls

Hadachah is sufficient.

Crock Pot

If made of earthenware, a crock pot **cannot be Kasherred** and should be cleaned well, and then put away for Pesach.

If made of metal, a crock pot requires **Hagalah in a Kli Rishon**. For a pot too big to fit in another pot, see above in the laws of Hagalah.

The handles and cover require the same method of Kasherred as the crock pot²⁸.

Rolling Pins

Hadachah is sufficient. Practically, rolling pins are hard to clean and should be put away for Pesach.

Drying Racks

Do not need to be Kasherred.

Chargers

Chargers are not eaten from, and therefore do not need to be Kasherred.

Refrigerators/Freezers

Do not need to be Kasherred, and **Hadachah** is sufficient.

²² See Emet L'Yaakov: Orchot HaRav VeKehillato (7:2:25) and Netivot Binah (ibid, note 9).

²³ See Igrot Moshe (Yoreh Deah, Vol. 2, 28).

²⁴ See Sheilat Shlomo who suggests not using detergent to accomplish this. This is also the opinion of Rabbi David Yosef.

²⁵ See Igrot Moshe above, who also prohibited the Kasherred of a dishwasher from non-Kosher to Kosher.

²⁶ When the Shulchan Aruch mentions Kasherred tables, it is referring to tables on which food is placed directly without a plate. See Mishna Berura 451:20.

²⁷ See footnote 46. This is especially true today when tables are covered with tablecloths.

²⁸ See footnote 39 above.

Extra Reading

Visiting a Jew

אך לגבי עוגות אני מניח שבכל בית יש כלים מיוחדים לכך ואין אתה צריך לחשוש מהכלים. ואם בגלל החומרים שמהם נעשית העוגה, מן הסתם הם חומרים המצויים למכירה בשוק, והם בפקוח הרבנות וכשרים הם. ושמה אתה חושש מדם בביצים שעירבו במאפה, זה אין לחשוש במאפה שבבית שרוב הביצים הן ללא דם, ואין שום חיוב לבדוק, אף שביצים שמערבם במאכל נוהגים לבדקם, כבר כתב מרן הב"י (ביו"ד סימן ס"ו בסופו) "ומה שנוהגים לבדקם כשרוצים לטגן או לעשות מהם תבשיל חומרא בעלמא הוא ע"כ. וכ"כ בד"מ (שם אות ג') שבדיעבד אין לחוש. וכן פסק שם בשו"ע בהגה שנהגו להחמיר עיי"ש, כלומר ואין חיוב מן הדין (ועיין למרן החיד"א במחב"ר שם אות ט'), ופשוט ביותר שאין חשש איסור מטעם זה לאכול עוגה. אך למודעי אני צריך שכל זה במאפה בית, אבל הקונדיטוריות יש חשש גדול שמלכתחלה קונים ביצים שיש בהם דם במחיר מוזל כדי לערבם בעוגות, ולכן יש צורך בהשגחה קפדנית מטעם כל רבנות מקומית על קונדיטוריות, אך כאמור בבית אין לחוש לזה כלל.

מעתה אני רואה חשש ממש שבגללו תצטרך לפגוע בכבוד מארחיך אם אינם שומרי מצוות, אך אם תתעורר לך בעיא חמורה בשעת ביקור בביתם, תשתדל להתחמק בכל העדינות האפשרית, ואם לא תוכל תאמר להם בנחת וברוח טובה סבת המנעותך, ואדרכא אולי תנצל הזדמנות כזאת להשפיע עליהם שיכשירו המטבח ויקפידו על כל דיני וכללי הכשרות, ואולי תהיה שעת רצון ותתגלגל זכות זאת על ידיך.

59) הרב חיים דוד הלוי – שו"ת עשה לך רב (חלק ח סימן מז - מתארח בבית שאינם שומרי מצוות [טבילת - כלים, עוגות וכו']

הריני לאשר קבלת מכתבך מיום ט' שבט דנא, ואשיבך בקצרה, כי אמת הדבר שאדם השומר תורה ומצוות בתוך משפחה שאינה שומרת, נמצא בדרך כלל בקשיים מעין אלה שהזכרת במכתבך, והדרך הישרה והנכונה היא לא להתבייש ולא לחשוש מפגיעה במארחים, ולהסביר להם ברוח טובה אם תתקל בדבר מאכל שיש בו חשש איסור.

אלא שבכל אשר ציינת במכתבך אני רואה חשש רציני שאינך יכול להתגבר עליו. בראשונה ענין טבילת כלים, הרי ניתן בפשטות להניח שכלים אשר משתמשים בהם בא"י הם תוצרת ישראל ואינם צריכים טבילה, אא"כ תהיה בטוח שכלי מסויים הוא בודאי תוצרת חוץ, ומן הספק אין לך צורך לחשוש שיש ללכת אחרי הרוב וביחוד בכלים שאינם כלי מתכות חיובם לכו"ע אינו מן התורה, וספק דרבנן להקל.

לגבי תה לא ידעתי מה ספק מתעורר בך הרי תה וקפה מותר לשתות אפילו בבית גויים (עיין בבן - איש - חי שנה שניה פרשת חקת אות ט"ז). ולגבי פירות קליות וכדומה, הרי שאתה יכול מבלי שמארחיך ירגישו להפריש מהם תרו"מ בנוסח המקוצר ביותר כדי שלא להביכם, ואת הפרי המופרש לתרו"מ תעלים בחכמה ונחת.